Het Oversticht

Redengevende omschrijving
Schotbalkloods Geldersesluis 4
Gemeente Oldebroek

Het Oversticht
Tom Temmink
Zwolle, 15 mei 2020

Inhoud

Algemene gegevens 3
Inleiding bouwhistorie 4
Omschrijving 4
Waardering 4
Situering 5
Beeldverslag huidige toestand 6
Bronnen 9
Colofon 10

Algemene gegevens

Naam object:	Schotbalkloods Geldersesluis 4
Straat + huisnummer :	Geldersesluis 4
Postcode + plaats :	8079 TB Noordeinde
Perceelnummer:	ODB01AA007
Oorspr. functie:	Waterwerk: schotbalkloods
Huidige functie:	Waterwerk: schotbalkloods
Bouwjaar:	omstreeks 1950

Eigenaar:	Waterschap Vallei en Veluwe
	Steenbokstraat 10
	7324 AX Apeldoorn

Inleiding bouwhistorie

De Geldersesluis werd in 1825 aangelegd ten behoeve van de in dat jaar tot stand gekomen Dronteroverlaat. Door het graven van het zogenoemde Nieuwe Kanaal werd toen de monding van de Gelderse Gracht verlegd naar de huidige Geldersesluis. De sluis werd vroeger ook wel de Groote Drontensche sluis genoemd. Door deze sluis stroomt de Uitvliet, het afwateringskanaal van de Polders Oldebroek en Oosterwolde. De Geldersesluis loost het water van de Uitvliet rechtstreeks in het Drontermeer. De sluis maakt daarmee deel uit van de permanente waterkering langs het Drontermeer en beschermt het achterland van dijkringgebied nummer 11 tegen hoogwater.

De naast de sluis gelegen loods is van recentere datum en is omstreeks 1950 gebouwd door het Ministerie van Defensie. De sluis zou een functie gaan vervullen in de waterlinie. Dit project is door nieuwe inzichten nooit gereed gekomen. De loods werd overgedragen aan het waterschap.

Omschrijving

De schotbalkloods aan de Geldersesluis heeft qua vormgeving veel overeenkomsten met de loods aan de Zomerdijk, al is deze loods wat langer. Dit zal te maken hebben met de afmetingen van de schotbalken, aangezien de sluis achter dit gebouw veel groter is dan die bij de Zomerdijk. De schotbalkloods heeft zijn oorspronkelijke uitstraling behouden en heeft een kenmerkende sobere en functionele architectonische uitstraling uit de wederopbouwperiode met een combinatie van baksteen, beton en rode dakpannen op een zadeldak.

Ook deze loods is opgetrokken in baksteen in halfsteens verband onder een zadeldak met rode, opnieuw verbeterde holle pannen. De kopgevel van de loods aan de zijde van de toerit heeft een volledig symmetrische indeling. In het midden op begane grondniveau een enkele, naar buiten draaiende loopdeur met links en rechts flankerend liggende kozijnen met een staande middenroede. Het rechter venster is in het verleden vervangen door een houten kozijn met een naar binnen draaiend raam, waarschijnlijk voor ventilatie. Boven de deur onder de nok een rond venster met een kruisverdeling. De gevel wordt afgesloten middels een windveer met dekker met een ruime overstek. De gordingen van de kap lopen als klossen door naar buiten en hierop is de windveer bevestigd. Opvallend is dat de vensters in de beide zijgevels 4 lagen hoger in het metselwerk zijn aangebracht dan de voorzijde. Ook deze loods heeft geen afwateringsgoten, dus het water valt op de bestrating naast het gebouw. Hierdoor blijft de plint langer nat en zie je algengroei ontstaan.

De naar het water gerichte kopse gevel is voorzien van grote, dubbele deuren die naar buiten draaien en links van het midden gepositioneerd zijn. Rechts van de deuren eenzelfde venster met staande roede. Deze is nog weer 2 lagen hoger in het gevelmetselwerk geplaatst. Ook hier in het midden net onder de nok een rond venster met een kruisverdeling. De vensters in de zijgevels zijn wat breder dan die in de kopse gevels en hebben twee staande roeden. Alle openingen worden ontlast door een betonlatei met een aangestorte neus, die circa 5 cm. voor de gevel steekt, om regenwater weg te houden bij het venster. Alle vensters (op het ene houten na) zijn van beton. Boven de deuren is een forsere betonlatei aangebracht vanwege de bredere overspanning.

De loods was op het moment van bezoeken niet geopend, dus het interieur is niet beoordeeld en niet bij de waardering betrokken.

Waardering

De schotbalkloods aan de Geldersesluis is van algemeen cultuur- en architectuurhistorisch en stedenbouwkundig/ landschappelijk belang:

- de schotbalkloods is een kenmerkend element in de ontwikkelingsgeschiedenis van de waterhuishouding van de gemeente Oldebroek;
- vanwege de ensemblewaarde als onderdeel van het gave complex van waterwerken van het Drontermeer;
- als cultuurhistorisch waardevol voorbeeld van de strijd van Elburg tegen het water, zowel vroeger in tijde van de open zee, als de tegenwoordige waterhuishouding;
- als functioneel ensemble met de Geldersesluis;
- als typologisch voorbeeld van een opslagloods bij een sluis;
- als kenmerkend voorbeeld van sobere en functionele wederopbouwarchitectuur;
- door de beeldbepalende ligging aan de Geldersesluis;
- vanwege de gaafheid van het bouwwerk in opzet, volume en detaillering.

Situering

1925

2020

Foto’s huidige toestand

Bronnen

Waterwerken in de gemeente Elburg en Oldebroek, 2014

Witteveen en Bos, *Effectnotitie cultuurhistorisch erfgoed*, april 2020

Witteveen en Bos, *Planuitwerkingsfase Noordelijke Randmeerdijk: Ontwerprapport Kunstwerken*, maart 2020

Gelders Archief
https://www.geldersarchief.nl/

Googlemaps
https://www.google.nl/maps

Historisch Geografisch Informatiesysteem
www.hisgis.nl

Topotijdreis
www.topotijdreis.nl

Colofon

Titel
Redengevende omschrijving: Schotbalkloods Gelderseluis 4, Gemeente Oldebroek

Opdrachtgever
Gemeente Oldebroek

Uitvoerder
Het Oversticht

Samenstelling
Tom Temmink, Mascha van Damme en Hannah Geerdink

Contactgegevens
Hannah Geerdink
hannah.geerdink@hetoversticht.nl
06-54232007

Datum
15 mei 2020